

ΤΑ ΠΟΛΛΑ ΑΝΤΙΚΡΟΥΟΜΕΝΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΜΒΟΛΙΑ

1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Αυτό το βιβλίο θα σας βοηθήσει να περιηγηθείτε στην εκπληκτική και συχνά αντιφατική πλημμύρα πληροφοριών σχετικά με τα εμβόλια. Οι πληροφορίες που παρέχω δεν αντικαθιστούν τις συμβουλές από επαγγελματίες του τομέα της υγείας, αλλά ενδέχεται να σας επιτρέψουν να συμμετάσχετε σε ουσιαστικές και ενημερωμένες συζητήσεις. Μπορεί επίσης να αποφασίσετε να λάβετε τις δικές σας αποφάσεις, αλλά ό,τι κι αν κάνετε και όποιο και αν είναι το αποτέλεσμα, δεν μπορείτε να με θεωρήσετε υπεύθυνο. Τα συμπεράσματα που εξάγω, αφού μελετήσω τα δεδομένα, είναι προσωπικά. Άλλοι ερευνητές μπορεί να καταλήξουν σε διαφορετικά συμπεράσματα, καθώς απαιτείται πάντα κριτική ερμηνεία αυτών. Ορισμένοι εμβολιασμοί είναι τόσο ευεργετικοί που όλοι πρέπει να τους κάνουμε, ενώ άλλοι πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο σε ειδικές περιστάσεις.

Μερικά εμβόλια είναι τόσο αμφιλεγόμενα, που πολλοί επαγγελματίες υγείας δεν τα χρησιμοποιούν ούτε για τον εαυτό τους, παρόλο που συνιστώνται επίσημα, π.χ. τα εμβόλια της γρίπης.

Πρέπει πρώτα να αξιολογούμε προσεκτικά κάθε εμβόλιο, εκτιμώντας την ισορροπία μεταξύ οφέλους και βλάβης από τη χρήση του, όπως κάνουμε και για τα φάρμακα. Στη συνέχεια διαμορφώνουμε άποψη σχετικά με το εάν θεωρούμε ότι το εμβόλιο πρέπει να χορηγηθεί ή να το συστήσουμε σε άλλους ανθρώπους.

Τα βασικά ζητήματα είναι τα εξής: Ποιος είναι ο κίνδυνος μόλυνσης και ποιος είναι ο κίνδυνος σοβαρών επιπτώσεων υγείας ή θανάτου λόγω της μόλυνσης; Ποια είναι η πιθανότητα αποφυγής της μόλυνσης λόγω του εμβολίου και ποιος είναι ο κίνδυνος σοβαρών επιπλοκών ή θανάτου λόγω του εμβολιασμού;

Όσον αφορά άλλα προληπτικά μέτρα, μπορεί να είναι δύσκολη η παροχή τεκμηριωμένων συμβουλών για τα εμβόλια με καθολική εφαρμογή, επειδή ο επιπολασμός

μιας νόσου είναι σημαντικός για τη λήψη αποφάσεων. Όλα τα φάρμακα μπορεί να προκαλέσουν δυνητικές βλάβες και εάν ο κίνδυνος μόλυνσης είναι πολύ χαμηλός, ίσως δεν χρειάζεται να διακινδυνεύσετε σοβαρές επιπλοκές από το εμβόλιο, ακόμα κι αν αυτός ο κίνδυνος είναι επίσης πολύ χαμηλός.

Σε άλλες περιπτώσεις, τα οφέλη ενός εμβολίου είναι τόσο προφανή σε σύγκριση με τις επιπλοκές του, ώστε πολύ λίγοι άνθρωποι έχουν αντένδειξη σε αυτό, όπως π.χ άτομα που πάσχουν από σοβαρή ανοσολογική ανεπάρκεια, εφόσον πρόκειται για εμβόλιο με ζωντανό εξασθενημένο μικροοργανισμό, ή άτομα που είναι αλλεργικά σε ορισμένα από τα συστατικά ενός εμβολίου.

Αυτές οι βασικές αρχές είναι απλές και τεκμηριωμένες, αλλά ένας λόγος για τον οποίο τα εμβόλια μπορεί να προκαλέσουν σύγχυση στους ανθρώπους, είναι ότι έχουν μετατραπεί σε πεδίο μάχης. Υπάρχουν οι λεγόμενοι δογματικοί (σκληροπυρηνικοί), δηλαδή ουσιαστικά φανατικοί, και στις δύο πλευρές της συζήτησης, που αγνοούν τα στοιχεία ή χειραγωγούνται, για να προωθήσουν συγκεκριμένα συμφέροντα. Όταν στους κυβερνητικούς ή διεθνείς οργανισμούς εργάζονται άνθρωποι, που πιστεύουν ότι ο «σκοπός αγιάζει τα μέσα», οι επίσημες συμβουλές για τα εμβόλια μπορεί να καταστούν παραπλανητικές και οι συνέπειες μπορεί να είναι σοβαρές. Οι πολίτες ενδέχεται να αποφασίσουν να απορρίψουν όλα τα εμβόλια όταν ανακαλύψουν ότι έχουν παραπλανηθεί από τις αρχές σε σχέση με ένα συγκεκριμένο εμβόλιο, για το οποίο είχαν αμφιβολίες. Θα δώσω πολλά παραδείγματα σε αυτό το πόνημα-εγκόλπιο βοήθημα που δείχνουν ότι δεν μπορούμε πάντα να εμπιστευόμαστε τις επίσημες συστάσεις σχετικά με τα εμβόλια ή τον τρόπο με τον οποίο οι αρχές ερμηνεύουν τα επιστημονικά δεδομένα.

Οι φανατικοί της άλλης πλευράς μπορούν επίσης να προκαλέσουν βλάβη. Οι πιο δογματικοί απορρίπτουν όλα τα εμβόλια ως θέμα «αρχής» και έχουν σημαντική επιρροή μέσω των κοινωνικών μέσων. Είναι παράλογο και μη επιστημονικό να είμαστε καθολικά εναντίον των εμβολίων. Είναι σαν να είσαι εναντίον όλων των φαρμάκων ή όλων των ανθρώπων. Κάποιοι άνθρωποι είναι καλοί, μερικοί είναι κακοί, αλλά εάν απορρίψουμε όλους τους συνανθρώπους μας, δεν θα έχουμε ζωή, και αν απορρίψουμε όλες τις θεραπευτικές μεθόδους, συμπεριλαμβανομένων των πολύ αναγκαίων μεταγγίσεων αίματος, μπορεί να χάσουμε τη ζωή μας.

Οι σκληροπυρηνικοί απορρίπτουν ακόμη και το εμβόλιο κατά της ιλαράς, αν και έχει σώσει μέχρι σήμερα εκατομμύρια ζωές και εξακολουθεί να το κάνει (βλ. επόμενο κεφάλαιο). Η λογική της «επιστροφής στη φύση», σύμφωνα με την οποία θα έπρεπε να αφήνουμε τα παιδιά μας να υποφέρουν από ιλαρά αντί να την αποφεύγουν μέσω εμβολιασμού, είναι λανθασμένη και μπορεί να οδηγήσει σε πολλούς θανάτους ή περιπτώσεις σοβαρής εγκεφαλικής βλάβης. Για την ιλαρά και άλλες εξαιρετικά μεταδοτικές λοιμώξεις, η ανοσία της αγέλης είναι σημαντική. Για να αποφευχθούν οι επιδημίες της ιλαράς, είναι απαραίτητος ο εμβολιασμός του 95% περίπου του πληθυσμού και ως εκ τούτου έχουμε όλοι κοινωνική ευθύνη, για να διασφαλίσουμε ότι αυτό το ποσοστό θα εμβολιαστεί.

Οι άνθρωποι που απορρίπτουν όλα τα εμβόλια και είναι απόλυτα κάθετοι σε ορθολογικά επιχειρήματα και επιστημονικά ευρήματα υψηλής ποιότητας, τα οποία κλονίζουν τις πεποιθήσεις τους, συχνά ονομάζονται "αντιεμβολιαστές". Οι άνθρωποι που επικρίνουν την τεράστια κατανάλωση ψυχιατρικών φαρμάκων για έγκυρους επιστημονικούς λόγους συχνά αποκαλούνται αρνητές της ψυχιατρικής από ψυχιάτρους, κάτι που δεν ισχύει. Είναι υπέρ των ανθρώπων. Προτιμώ τον όρο αρνητές εμβολίου, αφού αρνούνται την επιστήμη, όπως και οι αρνητές του ολοκαυτώματος και οι άνθρωποι που αρνούνται ότι ο άνθρωπος έχει ποτέ πατήσει στη σελήνη. Το άλλο στρατόπεδο είναι υποστηρικτές εμβολίων, παρόλο που αυτός ο όρος είναι πολύ επιεικής για αυτούς, που είναι εξίσου παράλογοι με όσους αρνούνται τα εμβόλια, όταν λένε ότι πρέπει να αποδεχθούμε αδιάκριτα όλα τα εμβόλια χωρίς ερωτήσεις.

Η ρητορική εδώ είναι έντονη, όχι μόνο από τους αρνητές των εμβολίων, αλλά και από τους υποστηρικτές τους. Για παράδειγμα, ο Βρετανός Υπουργός Υγείας είπε ότι, «Αυτοί που κάνουν εκστρατεία κατά του εμβολιασμού, κάνουν εκστρατεία εναντίον της επιστήμης. Η επιστήμη όμως έχει επικρατήσει» ... «Εκείνοι που έχουν προωθήσει τον μύθο κατά των εμβολιασμών είναι ηθικά κατακριτέοι, βαθιά ανεύθυνοι και έχουν αίμα στα χέρια τους». ¹

Οι συζητήσεις σχετικά με τα εμβόλια συχνά είναι τόσο πολωμένες που η λογική συνομιλία είναι αδύνατη. Μόλις εγείρονται έγκυρα ερωτήματα, οι υποστηρικτές των εμβολίων μπορεί να αποκαλέσουν τους ερωτώντες «αντι-εμβολιαστές» ή να ρωτήσουν αν είναι υπέρ ή κατά των εμβολίων.

Δυστυχώς, οι αρνητές των εμβολίων είναι τόσο ισχυροί στις Ηνωμένες Πολιτείες, ώστε οι επιστήμονες που αναζητούν την αλήθεια, να αναγκάζονται να αυτολογοκρίνονται. Ένας δημοσιογράφος των New York Times έγραψε:² Όταν προσπάθησα να αναφέρω αναπάντεχες ή αμφιλεγόμενες πτυχές της αποτελεσματικότητας ή της ασφάλειας του εμβολίου, οι επιστήμονες συχνά δεν ήθελαν να μιλήσουν μαζί μου. Όταν τους πέτυχα στο τηλέφωνο, προέκυψε ένα ανησυχητικό θέμα: Οι επιστήμονες φοβούνται τόσο πολύ την δημόσια διστακτικότητα σχετικά με τα εμβόλια, που λογοκρίνουν τους εαυτούς τους, αγνοούν ανεπιθύμητες ενέργειες και ίσως αρνούνται να συμμετέχουν σε μελέτες διερεύνησης ανεπιθύμητων ενεργειών των εμβολίων. Όσοι παραβιάζουν αυτούς τους άγραφους κανόνες επικρίνονται. Ο στόχος είναι να προστατευθεί το κοινό - να διασφαλιστεί ότι περισσότεροι άνθρωποι θα υιοθετήσουν τα εμβόλια - αλλά μακροπρόθεσμα, η προσέγγιση αυτή θα αποτύχει. Το οπλοστάσιό μας για τα εμβόλια είναι εξαιρετικό, αλλά θα μπορούσε πάντα να είναι καλύτερο. Η πρόοδος απαιτεί επιστημονική ειλικρίνεια και προθυμία για συζήτηση δυσάρεστων ερωτημάτων.²

Ένας ερευνητής π.χ που δημοσίευσε ένα άρθρο, το οποίο δείχνει ότι το εμβόλιο της γρίπης δεν ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικό στους ηλικιωμένους, αποκλείστηκε από μελλοντικές επιστημονικές συναντήσεις. Μία άλλη ερευνήτρια και οι Καναδοί συνάδελφοί της βρήκαν στοιχεία που υποδηλώνουν ότι ο αντιγριπικός εμβολιασμός μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο μόλυνσης από άλλα στελέχη της γρίπης. Επανέλαβαν τα ευρήματά τους σε πέντε διαφορετικές μελέτες και στη συνέχεια μοιράστηκαν τα δεδομένα με αξιόπιστους συναδέλφους. «Υπήρξε τεράστια αντίδραση και ορισμένοι αμφισβήτησαν εάν τα ευρήματα ήταν κατάλληλα για δημοσίευση».² Ωστόσο, τα αποτελέσματά τους δημοσιεύθηκαν.³

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επιστημονική έρευνα, που περιορίζεται ασφικτικά, είναι πολύ πιο επικίνδυνη από την ελεύθερη έρευνα και οδηγεί στην επιλεκτική συλλογή δεδομένων. Ακριβώς αυτό κάνουν οι αρνητές του εμβολίου.² «Τα εμβόλια δεν μπορούν να βελτιωθούν εάν οι ερευνητές αγνοούν τα δυσάρεστα δεδομένα. Επιπλέον, οι επιστήμονες που ασχολούνται με τα εμβόλια, θα κερδίσουν πολύ περισσότερη δημόσια εμπιστοσύνη και θα ξεπεράσουν έναν πολύ πιο αβάσιμο φόβο, εάν επιλέξουν την διαφάνεια αντί για την λογοκρισία».

Πρέπει να προσπαθήσουμε να κατανοήσουμε από πού προέρχεται η άρνηση των

εμβολίων. Οι γονείς παιδιών με αναπτυξιακές διαταραχές, όπως ο αυτισμός, ζητούν απαντήσεις. Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι μπορεί να αμφισβητήσουν την ασφάλεια ενός εμβολίου, που χορηγήθηκε λίγο πριν εμφανιστούν συμπτώματα και δεν είναι σωστό να αποκαλούνται αντι-εμβολιαστές. Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι υπάρχουν χιλιάδες τέτοιοι γονείς, καθώς εμβολιάζονται δισεκατομμύρια παιδιά. Οι απλοί αριθμοί δεν αποδεικνύουν τίποτα. Η υπόθεση ότι το εμβόλιο κατά της ιλαράς μπορεί να προκαλέσει αυτισμό έχει διαψευστεί πειστικά και η έρευνα που οδήγησε σε αυτή την υπόθεση έχει αποδειχθεί ότι ήταν απάτη (βλ. επόμενο κεφάλαιο)

Η συνήγορος του καταναλωτή Kim Witczak συνέκρινε τη βιομηχανία παραγωγής εμβολίων με τη βιομηχανία παραγωγής φαρμάκων για την κατάθλιψη και περιέγραψε τις εμπειρίες της από τις ύβρεις που δέχτηκε.⁴ Ανέλαβε την υπεράσπιση πληγέντων από παρενέργειες φαρμάκων λόγω ιατρικού λάθους: Στον σύζυγό της είχε χορηγηθεί θεραπεία κατάθλιψης, ενώ είχε διαταραχές ύπνου, και οι τρομερές επιπλοκές που υπέστη, τον οδήγησαν στην αυτοκτονία.⁵ Και οι δύο βιομηχανίες, καθώς και οι σύμμαχοί τους μεταξύ των γιατρών, επιτίθενται σε όποιον επικρίνει τα προϊόντα τους. Εάν υποστηρίζετε, με βάση τα εγκυρότερα επιστημονικά δεδομένα, ότι τα αντικαταθλιπτικά φάρμακα δεν φαίνεται να λειτουργούν και οδηγούν μερικούς ανθρώπους, τόσο παιδιά όσο και ενήλικες, σε αυτοκτονία ή βία, οι καθηγητές ψυχιατρικής, που προστατεύουν τα ενδιαφέροντα της συντεχνίας τους, θα σας αποκαλέσουν αρνητές της ψυχιατρικής. Το έχω βιώσει αρκετές φορές από καθηγητές, που δεν έχουν έγκυρα επιχειρήματα.

Σε πολλές περιπτώσεις η Witczak έχει αποκαλεστεί σαπεντολόγος, δηλαδή οπαδός μιας αίρεσης, όπως όταν προσκλήθηκε από τον αείμνηστο γερουσιαστή Ted Kennedy για να καταθέσει ενώπιον της Γερουσίας των ΗΠΑ σχετικά με τους τρόπους βελτίωσης του FDA και της παρακολούθησης φαρμάκων μετά την κυκλοφορία τους.⁴ Στη συνέχεια, ένας γερουσιαστής της είπε ότι ένας εκπρόσωπος της Εθνικής Συμμαχίας για τους Ψυχικά Άρρωστους, που αυτοαποκαλείται «οργάνωση βάσης», πέρασε από όλα τα γραφεία των γερουσιαστών και τους είπε να μην πιστέψουν ούτε μια λέξη της, επειδή ήταν σαπεντολόγος. Αυτή η Εθνική Συμμαχία υποστηρίζεται οικονομικά από την φαρμακοβιομηχανία με τεράστια ποσά - 12 εκατομμύρια δολάρια μεταξύ 1996 και 1999 - επομένως δικαίως θεωρείται διεφθαρμένη.⁵

Υπάρχουν καλοί λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι μπορεί να έχουν αμφιβολίες

για τα εμβόλια γενικά ή τουλάχιστον να έχουν ερωτήσεις σχετικά με αυτά. Η επιχειρηματική πρακτική των φαρμακευτικών εταιρειών περιλαμβάνει ακόμα και τεχνικές μεθόδους οργανωμένου εγκλήματος, όπου η εξαπάτηση με τις κλινικές δοκιμές και το μάρκετινγκ είναι συχνή και έχει οδηγήσει σε εκατοντάδες χιλιάδες θανάτους.^{5,6} Είναι επίσης σαφές ότι δεν μπορούμε να εμπιστευόμαστε πάντα τις ρυθμιστικές αρχές των φαρμάκων, οι οποίες εγκρίνουν πάρα πολλά επικίνδυνα φάρμακα και τα απομακρύνουν με πολύ αργό ρυθμό, όταν συσσωρεύονται στοιχεία για τις θανατηφόρες επιπτώσεις τους.^{5,6}

Υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης στις επίσημες συμβουλές σχετικά με τα εμβόλια, π.χ. από Εθνικά Συμβούλια Υγείας ή την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ), που προέρχονται από τα αποτελέσματα δοκιμών που χρηματοδοτούνται από τη φαρμακοβιομηχανία και βασίζονται σε δηλώσεις ρυθμιστικών αρχών φαρμάκων. Η έλλειψη εμπιστοσύνης ενισχύεται από το γεγονός, ότι πολλά από τα άτομα που συμμετέχουν σε εγκρίσεις φαρμάκων ή διατυπώνουν συμβουλές και οδηγίες σχετικά με αυτά, έχουν αντικρουόμενες υποχρεώσεις και οικονομικά συμφέροντα από παρασκευαστές εμβολίων.

Ένας άλλος λόγος για υγιή σκεπτικισμό είναι ότι κάποιες από τις βασικές κλινικές δοκιμές εμβολίων δεν περιλαμβάνουν μια ομάδα ελέγχου. Προϋπόθεση για την έγκριση ενός φαρμάκου είναι η διενέργεια τυχαιοποιημένων κλινικών μελετών, στις οποίες μία ομάδα λαμβάνει το φάρμακο, ενώ στην ομάδα ελέγχου χορηγείται εικονικό φάρμακο (placebo) ή τίποτα. Αυτό επιτρέπει την αξιολόγηση τόσο του οφέλους από τη χορήγηση, όσο και των ανεπιθύμητων ενεργειών των φαρμάκων. Έχω κάνει έρευνα για άλλα φάρμακα, εκτός εμβολίων, για δεκαετίες και εξεπλάγην, όταν έμαθα μέσω της εργασίας μου σχετικά με τα εμβόλια κατά των ανθρωπίνων θηλωμάτων (HPV), ότι οι προϋποθέσεις έγκρισης είναι πολύ λιγότερες για τα εμβόλια. Σχεδόν όλες οι δοκιμές εμβολίου HPV έχουν μια ομάδα ελέγχου, που λαμβάνει εμβόλιο ηπατίτιδας ή ένα ισχυρά ανοσογόνο επικουρικό συστατικό, ώστε να είναι αδύνατο να μάθουμε ποιες είναι οι παρενέργειες των εμβολίων HPV (βλ. Κεφάλαιο 5).

Δεν δικαιολογείται σκεπτικισμός, όταν εξάγονται συμπεράσματα βάσει της αρχής αιτίας-αιτιατού, σε επιπλοκές μετά από εμβολιασμό. Όμως, πολλοί άνθρωποι καταλήγουν γρήγορα σε συμπεράσματα, χωρίς να υπάρχουν αρκετά δεδομένα. Μία Αμερικανίδα αρνητής εμβολίου μου έγραψε ότι είχε μία γειτόνισσα, της οποίας το δίχρονο

παιδί είχε κάνει το εμβόλιο ιλαράς, παρωτίτιδας και ερυθράς (MMR) δύο εβδομάδες πριν εμφανίσει επίμονο υψηλό πυρετό. Επίσης χτυπούσε το κεφάλι του στον τοίχο για μια εβδομάδα. Απάντηση: «Το παιδί που αναφέρατε θα μπορούσε απλώς να έχει μολυνθεί ταυτόχρονα με τον εμβολιασμό. Αυτά συμβαίνουν». Στην πραγματικότητα, είναι πολύ απίθανο η ασθένεια του παιδιού να προκλήθηκε από το εμβόλιο (βλ. επόμενο κεφάλαιο).

Η αρνητής των εμβολίων με ρώτησε επίσης αν είχα δεδομένα που να δείχνουν ότι το MMR ήταν ένα ασφαλές εμβόλιο. Κανένα φάρμακο δεν είναι ασφαλές. Εάν θέλουμε να χρησιμοποιούμε φάρμακα, θα πρέπει να αποδεχτούμε ότι κάποια από αυτά θα μας βλάψουν. Χρησιμοποιούμε φάρμακα που κάνουν περισσότερο καλό, παρά κακό, και το εμβόλιο MMR ανήκει σίγουρα σε αυτήν την κατηγορία.

Τέλος, επέστησε την προσοχή μου στη σελίδα 43 μιας μελέτης προέγκρισης του 1978 για το εμβόλιο MMR, που υποβλήθηκε στον FDA, την οποία δημοσίευσε στην ιστοσελίδα του ο Del Bigtree, παραγωγός της ταινίας *Vaxxed* (βλ. επόμενο κεφάλαιο).⁷ Έγραψε: «Αυτή η μελέτη λέει, ότι το 54% των παιδιών στις ομάδες των ενεργών εμβολίων αρρώστησαν βαριά, ενώ η διάρκεια παρακολούθησης ήταν μόνο 43 ημέρες». Ωστόσο, στη σελίδα 43 δεν αναφέρεται ότι τα νήπια «αρρώστησαν βαριά». Σημείωσε ότι αναφέρθηκαν λοιμώξεις του ανώτερου αναπνευστικού και του γαστρεντερικού στο 55% και 40% περίπου των εμβολιασμένων, αντίστοιχα. Αυτά τα ποσοστά δεν είναι χρήσιμα, καθώς δεν γνωρίζουμε πόσα νήπια θα είχαν παρουσιάσει αυτές τις λοιμώξεις χωρίς να έχουν εμβολιαστεί. Ίσως υπήρχαν επιδημίες τέτοιων λοιμώξεων στα ιδρύματα που φρόντιζαν τα νήπια. Επιπλέον, οι γονείς έδωσαν την ενημερωμένη συγκατάθεσή τους και ήξεραν ότι πρέπει να αναφέρουν τυχόν προβλήματα υγείας των παιδιών τους, κάτι που είναι πιθανό να οδήγησε σε υπερβολική αναφορά συμβάντων.

Το ανοσοποιητικό σύστημα είναι εξαιρετικά περίπλοκο και δεν είναι δυνατό να προβλεφθεί ποιες μη ειδικές επιδράσεις μπορεί να έχει ένα συγκεκριμένο εμβόλιο. Τα εμβόλια μπορούν να επηρεάσουν άλλες μολυσματικές ασθένειες, εκτός αυτής που προλαμβάνουν, είτε με θετικό, είτε με αρνητικό τρόπο. Ο Δανός καθηγητής Peter Aaby έχει πραγματοποιήσει πρωτοποριακή έρευνα σε αυτόν τον τομέα για 40 χρόνια.⁸ Η ομάδα του δημοσίευσε πολλά άρθρα, που υποστηρίζουν την υπόθεσή τους, σύμφωνα με την οποία τα εμβόλια, που περιέχουν ζωντανό εξασθενημένο μικροοργανισμό

μειώνουν τη συνολική θνησιμότητα, ενώ τα εμβόλια που δεν περιέχουν ζωντανό μικροοργανισμό αυξάνουν τη συνολική θνησιμότητα. Το εμβόλιο της ιλαράς, για παράδειγμα, μειώνει τη θνησιμότητα πολύ περισσότερο από αυτό που μπορεί να εξηγηθεί από την επίδρασή του στην πρόληψη της ιλαράς και μόνο. Η ακολουθία των εμβολιασμών φαίνεται επίσης σημαντική για τη συνολική θνησιμότητα και είναι καλύτερο, το τελευταίο εμβόλιο να περιέχει ζωντανό μικροοργανισμό. Τέτοιες παρατηρήσεις δεν καθιστούν εύκολη τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα εμβόλια.

Το *Bacillus Calmette-Guerin* (BCG) για τη φυματίωση και το εμβόλιο κατά της ιλαράς μειώνουν πιθανώς τη θνησιμότητα από σήψη και πνευμονία. Αντίθετα, το συνδυασμένο εμβόλιο διφθερίτιδας, τετάνου και κοκκύτη (DTP) υποτίθεται ότι διπλασιάζει τη συνολική θνησιμότητα σε χώρες χαμηλού εισοδήματος, γεγονός ανησυχητικό, διότι εκεί η πνευμονία και η σήψη προκαλούν περισσότερους θανάτους από τις ασθένειες, που προλαμβάνουν αυτά τα εμβόλια^{9,10} (δείτε περισσότερα για αυτό στο κεφάλαιο 7). Αυτά τα ευρήματα δεν κατέστησαν τον Aaby δημοφιλή στα κεντρικά γραφεία της ΠΟΥ. Τα μηνύματα δημόσιας υγείας γίνονται δύσκολα, όταν εμφανίζονται εντελώς απροσδόκιστα αποτελέσματα, που υποστηρίζονται από μεταγενέστερες μελέτες.

Είναι γεγονός ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ εμβολίων και άλλων φαρμάκων. Η επίδραση ενός εμβολίου μπορεί να αλλάξει. Μπορεί να έχει αναπτυχθεί για στελέχη ιών ή βακτηρίων διαφορετικών από εκείνα, που υπάρχουν σήμερα στον στοχευμένο πληθυσμό, και μπορεί να υπάρχουν γενετικές, επιδημιολογικές, δημογραφικές ή περιβαλλοντικές διαφορές που επηρεάζουν τον στοχευμένο πληθυσμό και τροποποιούν την αποτελεσματικότητα του εμβολίου.

Ο βασικός κανόνας είναι ότι εάν ένα εμβόλιο αποτελεί μέρος του επίσημου προγράμματος εμβολιασμού σε ορισμένες χώρες αλλά όχι σε άλλες παρόμοιες, τότε δεν είναι σημαντικό να εμβολιαστείτε εσείς ή το παιδί σας. Ένα παράδειγμα είναι το εμβόλιο του ροταϊού κατά της διάρροιας, το οποίο δεν περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα εμβολίων παιδικής ηλικίας στη Δανία, παρόλο που υπήρχε μια ισχυρή ομάδα πίεσης, που το προωθούσε. Και πάλι, δεν μπορούν να γίνουν παγκόσμιες συστάσεις. Σε χώρες χαμηλού εισοδήματος όπου η βρεφική διάρροια είναι μια σημαντική αιτία θανάτου, ο εμβολιασμός κατά του ροταϊού μπορεί να είναι καλή ιδέα (βλ. Κεφάλαιο 7).

Καλό είναι να γνωρίζετε ορισμένα πράγματα για μένα προτού συνεχίσετε το διάβα-

σμα. Είμαι γιατρός, εξειδικευμένος στην παθολογία, και έχω εργαστεί για δύο χρόνια στο Τμήμα Λοιμωδών Νοσημάτων στο Rigshospitalet, ένα εθνικό πανεπιστημιακό νοσοκομείο στη Δανία. Έχω κάνει ένα τρίμηνο σεμινάριο στην τροπική ιατρική και έγινα καθηγητής στον σχεδιασμό και την ανάλυση κλινικής έρευνας το 2010. Είμαι συνιδρυτής του Cochrane Collaboration από το 1993, μιας οργάνωσης που έχει δημοσιεύσει πάνω από 10.000 συστηματικές ανασκοπήσεις ή πρωτόκολλα μελλοντικών ανασκοπήσεων σχετικά με τα οφέλη και τις βλάβες των παρεμβάσεων στην υγειονομική περίθαλψη.

Ο μοναδικός στόχος μου σε σχέση με τα εμβόλια, όπως και σε οποιονδήποτε άλλο τομέα της υγειονομικής περίθαλψης, είναι να φτάσω όσο πιο κοντά στην αλήθεια. Ως επιστήμονας, δεν «συμμετέχω», απλά. Μελετώ τα στοιχεία και βασίζω τα συμπεράσματά μου σε αυτά που βρίσκω, ανεξάρτητα από τις συνέπειες για τον εαυτό μου. Η κριτική μου για την περίφημη ανασκόπηση του Cochrane σχετικά με τα εμβόλια HPV ήταν και ο σημαντικός λόγος για τον οποίο εκδιώχθηκα το 2018 μετά από μια δίκην παρωδία, την οποία περιέγραψα στο βιβλίο μου, Death of a Whistleblower and Cochrane's moral collapse (Ο θάνατος ενός πληροφοριοδότη και η ηθική κατάρπωση του Cochrane).¹¹

1.1 | ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Υπάρχει σημαντική παραπληροφόρηση σχετικά με τα εμβόλια στο διαδίκτυο. Το 2019, μια αναζήτηση για τα εμβόλια στο Amazon έδειξε ότι 15 από τα 18 βιβλία και ταινίες που προβάλλονταν στη σελίδα αναζήτησης είχαν περιεχόμενο, που αρνείται τα εμβόλια.¹²

Υπήρχαν βιβλία και ταινίες που έδειχναν την τοποθέτησή τους ήδη στους τίτλους τους, όπως οι ταινίες με τίτλο: *We Don't Vaccinate!* (Δεν εμβολιάζουμε!) και *Shoot Them Up: The Truth About Vaccines* (Σκοτώστε τους: Η αλήθεια σχετικά με τα εμβόλια).

Οι αλγόριθμοι που χρησιμοποιούνται από τις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, καθώς και οι προτάσεις του Amazon, δεν έχουν σχεδιαστεί, για να διακρίνουν τις ποιοτικές πληροφορίες από την παραπληροφόρηση. Έτσι, τα επιβλαβή

μηνύματα μπόρεσαν να ευδοκιμήσουν και να εξαπλωθούν.

Ως ένα άλλο παράδειγμα, οι προτάσεις αυτόματης συμπλήρωσης του Facebook για το λήμμα vacci κατευθύνουν τους χρήστες σε παραπληροφόρηση.¹³ Ακόμα κι αν χρησιμοποιηθεί ένας ουδέτερος όρος αναζήτησης, όπως ο εμβολιασμός, τα αποτελέσματα κυριαρχούνται από την προπαγάνδα, που αρνείται το εμβόλιο: Οι 12 κορυφαίες ομάδες ήταν όλες εναντίον των εμβολίων, με επικεφαλής δύο ομάδες παραπληροφόρησης με τίτλο *Stop Mandatory Vaccination (Σταματήστε τους υποχρεωτικούς εμβολιασμούς)* και *Vaccination Re-education Discussion Forum (Χώρος δημόσιας συζήτησης και εκ νέου εκπαίδευσης για τα εμβόλια)* με περισσότερα από 140.000 μέλη η καθεμία. Το Facebook δέχεται διαφημίσεις, ενισχύοντας περαιτέρω την παραπληροφόρηση. Οι διαφημίσεις από το *Stop Mandatory Vaccination* περιλαμβάνουν κατάφωρα ψευδείς δηλώσεις όπως «εμβόλια που σκοτώνουν μωρά».

Στο YouTube, που ανήκει στην Google, οι χρήστες που αναζητούν πληροφορίες σχετικά με τα εμβόλια οδηγούνται επίσης σε παραπληροφόρηση, μεγάλο μέρος της οποίας έχει σχεδιαστεί, για να τρομάξει τους γονείς. Ακόμα και όταν οι χρήστες βρίσκουν επιστημονικά ορθό περιεχόμενο, όπως ένα βίντεο που ανέβηκε από την κλινική Mayo (το κορυφαίο αποτέλεσμα αναζήτησης για το *εμβόλιο MMR*), ο αλγόριθμος του «επόμενου βίντεο» του YouTube συνιστά στους χρήστες να παρακολουθήσουν ένα βίντεο που αρνείται το εμβόλιο. Οι κριτικοί έχουν επίσης επισημάνει την τακτική του Youtube, που προτείνει βίντεο με βάση το ιστορικό παρακολούθησης, οδηγώντας τους χρήστες σε παραπληροφόρηση.

Τόσο το Facebook όσο και το YouTube έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν τη παραπληροφόρηση που μπορεί να οδηγήσει σε βλάβη, ως ειδική κατηγορία που χρειάζεται πρόσθετο έλεγχο και μετριάσμό. Εν τω μεταξύ, οι αρνητικές συνέπειες της παραπληροφόρησης σχετικά με τα εμβόλια συνεχίζονται. Μια πρόσφατη μελέτη στο Ηνωμένο Βασίλειο διαπίστωσε ότι οι μισοί γονείς με μικρά παιδιά εκτέθηκαν σε παραπληροφόρηση σχετικά με τα εμβόλια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.¹³ Οι μισοί από όλους τους γονείς!

Η διάδοση της παραπληροφόρησης έχει τρομερές συνέπειες. Πολλοί άνθρωποι - συμπεριλαμβανομένων των πιο ανυπεράσπιστων πολιτών μας, των παιδιών μας - έχουν πεθάνει άσκοπα εξαιτίας αυτής.